Akutsjukhusnämnden
Pi Karlberg Caust

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Diarienummer
ASN 2026-5176

Nya regler om offentlig säljverksamhet

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen, Södersjukhuset, föreslår att akutsjukhusnämnden beslutar följande.

1. Förvaltningens bedömning att personalrestaurangen Rackarbacken och försäljningen av matlådor i Södersjukhusets entréhall kan fortsätta godkännas.
2. Sjukhusdirektören får i uppdrag att komplettera underlaget för det planerade caféet i entréhallen och återkomma till akutsjukhusnämnden för beslut innan verksamheten etableras.
3. Sjukhusdirektören får i uppdrag att säkerställa att Södersjukhusets offentliga säljverksamheter utvärderas och redovisas i enlighet med lag (2026:578) om offentlig säljverksamhet.

Sammanfattning

Den 1 augusti 2026 trädde lag (2026:578) om offentlig säljverksamhet i kraft. Lagen förbjuder offentlig säljverksamhet som på ett otillbörligt sätt påverkar privata företags möjligheter att verka på marknaden. Från och med den 1 januari 2027 gäller även krav på dokumenterad utvärdering vart fjärde år och, med vissa undantag, årlig särskild redovisning.

Södersjukhusets patientmåltider bedöms falla utanför lagens tillämpningsområde. Personalrestaurangen Rackarbacken och försäljningen av matlådor i entréhallen omfattas av lagen, men bedöms kunna fortsätta eftersom verksamheterna främst tillgodoser sjukhusets interna service- och beredskapsbehov och har en begränsad marknadspåverkan. För det planerade caféet i entréhallen behöver underlaget kompletteras med bland annat marknadsanalys, alternativanalys och en fullständig ekonomisk kalkyl innan nämnden fattar beslut om etablering.

Förvaltningen föreslår att sjukhusdirektören säkerställer rutiner för att från och med 2027 uppfylla lagens krav på dokumenterad utvärdering och särskild redovisning. Redovisningen ska tydligt skilja säljverksamheternas intäkter och kostnader från annan verksamhet och beskriva de principer som används för kostnadsfördelningen.

Bakgrund

Den nya lagen om offentlig säljverksamhet syftar till att motverka att statliga, regionala och kommunala aktörers försäljning otillbörligt påverkar privata företags möjligheter att bedriva verksamhet på marknaden. En säljverksamhet eller ett förfarande som är förenligt med beslut av riksdagen eller regeringen, eller som i övrigt är försvarbart från allmän synpunkt, omfattas inte av förbudet.

Södersjukhuset bedriver måltidsverksamhet i form av patientmåltider, personalrestaurangen Rackarbacken och försäljning av matlådor i entréhallen. Sjukhuset planerar även ett nytt café i entréhallen. Mot denna bakgrund har en rättsutredning genomförts för att bedöma verksamheterna enligt den nya lagen. Rättsutredningen bifogas tjänsteutlåtandet.

Förvaltningens förslag och motivering

Förvaltningens bedömning är att patientmåltiderna faller utanför lagens tillämpningsområde, eftersom de utgör en del av den hälso- och sjukvård som regionen tillhandahåller och försäljningen enbart sker inom den egna verksamheten.

Personalrestaurangen Rackarbacken är öppen för allmänheten och försäljningen av matlådor i entréhallen kan nyttjas av fler än sjukhusets medarbetare. Dessa verksamheter utgör därför offentlig säljverksamhet. Förvaltningen bedömer samtidigt att verksamheterna är försvarbara från allmän synpunkt. De har en tydlig anknytning till sjukhusets uppdrag genom att säkerställa tillgång till måltider för medarbetare, bidra till arbetsmiljön och stärka sjukhusets robusthet och livsmedelsberedskap. Matlådeförsäljningen är dessutom begränsad till lunchtid och är i första hand utformad för personalens behov.

Ett café i entréhallen skulle också utgöra offentlig säljverksamhet och kan konkurrera med privata caféer och restauranger i området. Innan nämnden tar ställning till etableringen behöver Södersjukhuset därför dokumentera verksamhetens syfte, målgrupper, sortiment, öppettider, prisnivå och förväntade omfattning. Underlaget behöver även innehålla en marknadsanalys, en bedömning av det allmänna intresset och konkurrenseffekterna, en alternativanalys av egen regi jämfört med privat drift samt en kalkyl baserad på full kostnadsfördelning.

Vid den fortsatta beredningen bör särskilt belysas hur caféet kan tillgodose patienters, anhörigas och medarbetares behov av tillgänglig måltidsservice samt bidra till sjukhusets beredskap vid samhällsstörningar. Det ska också framgå varför behoven inte kan tillgodoses lika väl genom en privat aktör.

Förvaltningen föreslår slutligen att sjukhusdirektören säkerställer rutiner för att från och med 2027 uppfylla lagens krav på dokumenterad utvärdering och särskild redovisning. Redovisningen ska tydligt skilja säljverksamheternas intäkter och kostnader från annan verksamhet och beskriva de principer som används för kostnadsfördelningen.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet att godkänna förvaltningens bedömning av de befintliga verksamheterna medför i sig inga nya ekonomiska konsekvenser. Verksamheterna ska prissättas så att samtliga kostnader som normalt uppstår vid affärsmässig drift beaktas och så att indirekt subventionering med skattemedel undviks.

De ekonomiska konsekvenserna av ett nytt café kan bedömas först när en fullständig kalkyl har tagits fram. Kalkylen ska omfatta bland annat lokaler, utrustning, städning, administration och personal samt visa hur verksamhetens intäkter förhåller sig till dess samlade kostnader. Eventuella kostnader för utredning, utvärdering och särredovisning ska hanteras inom Södersjukhusets befintliga budgetram.

Karouk Said
Sjukhusdirektör

Lena Lundin
Fastighets- och servicedirektör

Beslutsunderlag

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande
2. Rättsutredning – lag om offentlig säljverksamhet

Skickas till

1. Sjukhusdirektören, Södersjukhuset

Godkänd av Karouk Said, 2026-09-09